

УДК 502:[373.3.091/12-05:005.336.2]

## ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

**Ірина Леонідівна Бузенко,**  
аспірант третього року навчання,  
кафедра педагогіки і професійної освіти,  
Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського  
м. Вінниця, Україна  
ORCID iD: [orcid.org/](https://orcid.org/)

### **Анотація**

*У статті розкрито окремі теоретичні аспекти проблеми формування еколого-валеологічної компетентності майбутнього вчителя. Розглядаються різні підходи до визначення поняття екологічної, валеологічної компетентності та еколого-валеологічної компетентності майбутнього вчителя як інтегрованої категорії, цілісного утворення, що складається із взаємопов'язаних компонентів, функціонування яких приводить до виникнення нових якостей студентів: еколого-валеологічних знань і вмінь, навичок еколого-валеологічної діяльності.*

**Ключові слова:** екологічна компетентність, валеологічна компетентність, підготовка майбутнього вчителя, компоненти еколого-валеологічної підготовки.

**Постановка проблеми в контексті сучасної педагогічної науки та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями.** Важливим у формуванні еколого-валеологічної компетентності студентів педагогічних коледжів є визначення, обґрунтування й експериментальна перевірка організаційно-педагогічних умов формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Варто зауважити, що значна частина наукових досліджень присвячено проблемі формування екологічної культури (Л. Білик, Т. Вайда, Н. Грейда, М. Дробноход, Н. Єфіменко, О. Лазебна, Л. Лук'янова, О. Пономарьова, С. Шмалей та ін.). Теоретичні засади екологічної компетентності розглядаються в працях С. Бондар, Г. Бордовського, А. Гагаріна, С. Глазачова, С. Головіна, К. Корсак, А. Маркової, Г. Папуткової, В. Стрельнікова, Л. Хоружої, І. Ящук та ін. Основні підходи до формування екологічної компетентності, з'ясування її сутності та структури визначено в працях О. Гуренкої, О. Колонькової, В. Маршицької, О. Пруцакової, Н. Пустовіт, Л. Руденко, Л. Титаренко, С. Шмалей та ін.

**Формування цілей статті.** Метою статті є визначення, обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

**Виклад основного матеріалу.** У дослідження ми виходили з розуміння організаційно-педагогічних умов як сукупності взаємопов'язаних чинників, дотримання яких необхідне для ефективного формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Варто розглянути положення науковців щодо умов і факторів формування еколого-валеологічної компетентності особистості, особливо ті, що близькі до проблеми нашого дослідження.

Так, наприклад, М. Колесник до необхідних педагогічних умов, що забезпечують реалізацію підходу «глибинної екології» у процесі вивчення біології, належать такі: орієнтація учнів на екоцентричний спосіб світосприйняття; корекція їх особистісних якостей шляхом поетапного здійснення екологічного виховання; цілісність теоретичної підготовки учнів, їх емоційно-ціннісної оцінки та практичної діяльності; актуалізація етичних норм та правил щодо ставлення до природних об'єктів [1]. Вважаємо, що такі умови з-поміж інших важливі й для майбутніх учителів початкової школи.

На формування екологічного світогляду майбутніх учителів, на думку С. Совгіри впливають три групи умов. Перша група – умови, які діють за межами вищого навчального закладу. Друга група стосується формування екологічного світогляду в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя у вищому педагогічному закладі. Третя група умов визначається педагогічною взаємодією в системі «викладач – студент» [6].

Умови, які доцільно було б використати у нашому дослідженні визначає М. Хроленко. Так, зокрема, науковцем визначені такі педагогічні умови формування екологічної свідомості майбутніх учителів: реалізація міждисциплінарного принципу інтеграції екологічних знань дисциплін загальнонаукового, гуманітарного, природничого та професійного циклів; застосування партисипативних методів здійснення екологічної освіти студентів; використання системи навчально-екологічних задач; уведення у навчальний процес вищої школи спецкурсу «Актуальні проблеми педагогічної екології» [8].

На нашу думку, на особливу увагу заслуговують педагогічні умови формування екологічної компетентності студентів університетів, які визначає Л. Титаренко: удосконалення навчального змісту ідеями сталого розвитку, екологічного права, менеджменту і моніторингу; забезпечення диференційованого та комплексного впливу на формування складових екологічної компетентності впровадженням інтерактивних методів навчання і виховання студентів; формування у студентів усвідомлення особистої причетності до екологічних проблем у процесі безпосередньої взаємодії з природою під час комплексних польових практик [7].

Отже, у дослідженні організаційно-педагогічні умовами формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи будемо розуміти синтез об'єктивних факторів, що дозволяють збалансувати можливості змісту освіти, методів, форм і засобів навчальної діяльності студентів педагогічного коледжу, забезпечити доцільну організацію взаємодії суб'єктів педагогічного процесу з метою досягнення

поставленої мети щодо еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

У дослідженні нами визначено такі організаційно-педагогічні умови формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи: посилення прикладної спрямованості змісту фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи шляхом залучення студентів до еколого-валеологічної діяльності; зорієнтованість (педагогічного керівництва цим процесом) на розвиток у студентів потреби та практичної готовності до еколого-валеологічної діяльності в школі; використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення природничих дисциплін й формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

У процесі експериментальної роботи було запропоновано розширити теоретичний матеріал лекцій із навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки майбутніх учителів початкових класів відповідно до теми дисертаційного дослідження. Так, у зміст лекційного матеріалу з «Основ природознавства» увійшли питання про особливості організації природоохоронної діяльності у місті спільно з учнями початкової школи; організація й проведення акцій «Збережемо струмочок», «Годуємо птахів», «Посади квітку», «Прибираємо берег річки» тощо. Отже, вважаємо важливим, спираючись на наукові ідеї Л. Титаренко, у процесі формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи удосконалення змісту лекційних, практичних, лабораторних занять та педагогічної практики еколого-валеологічною інформацією відповідно до специфіки навчальної дисципліни.

Важливою педагогічною умовою формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи є посилення прикладної спрямованості змісту фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи шляхом залучення студентів до еколого-валеологічної діяльності.

Погоджуємося з А. Львовичною, яка вважає, що задля ефективного формування екологічної грамотності, яку складають: знання у сфері екологічних дисциплін; усвідомлення того, що екологічні проблеми стосуються кожного і вирішувати їх може і повинен кожен член суспільства а також еколого-орієнтовані установки, потрібно створити такі умови, щоб студенти реально відчули свою причетність до розв'язання проблем довкілля [3]. І тому під час експерименту ми намагалися створити для майбутніх учителів початкової школи такі умови, щоб студенти реально відчули свою причетність до розв'язання проблем довкілля.

Одним з таких видів діяльності, до яких ми залучали студентів є проектування екологічних стежин.

Під час роботи на екологічній стежці у студентів розширюються безпосередні контакти з природою, що посилює активність та утверджує усвідомлення природи як системи цінностей. Окрім того, використання екологічної стежки сприяє посиленню контактів людини з природою; узагальненню студентами набутих під час вивчення природничих дисциплін знань; створенню умов для виховання екологічно грамотної поведінки в навколишньому середовищі; проведенню пошукової та дослідницької роботи. Важливим під час роботи на екологічній стежці є розвиток умінь аналізу, обґрунтування, проектування, здійснення, та рефлексії екологічної діяльності: оцінка стану екологічної ситуації в природі; здійснення пізнавальної діяльності в області екологічної проблематики; виявлення теоретичних природних закономірностей життя екосистеми, що піддається антропогенному впливу; полідисциплінарне обґрунтування екологічних дій з урахуванням закономірностей життя природного об'єкта, явища чи процесу; побудова технології здійснення діяльності, прогнозування наслідків її реалізації [2].

У процесі формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи важливим є залучення студентів до еколого-орієнтованої діяльності, спрямованої на продукування ідей щодо охорони і розвитку довкілля, що

допомагатиме побудувати систему екологічних знань, а також сприятиме формуванню вмінь застосовувати екологічні знання у практичній діяльності і транслювати їх у суспільство, тобто стане чинником формування екологічної освіченості та основою для формування екологічної компетентності [3]. Важливо створити в педагогічному коледжі таке освітнє середовище, у якому б можна було б утілювати екологічні проекти і задуми, для яких потрібно визначати цілі та напрацьовувати норми ефективної взаємодії з довкіллям.

Для формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи доцільним є використання тренінгів, наприклад, тренінг-курсу «Оцінювання сформованості екологічних компетентностей» розроблено в межах Темпус-проекту 544524-TEMPUS-1- 2013-1-PL-TEMPUS-SMHES «Рамка кваліфікацій в галузі наук про навколишнє середовище для українських університетів» (WP.4. Development of training courses on developing and implementing new study programmes compatible with QF in Environmental Science) [20].

Наступною педагогічною умовою формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи є зорієнтованість (педагогічного керівництва цим процесом) на розвиток у студентів потреби та практичної готовності до еколого-валеологічної діяльності в школі.

Вважаємо розвиток потреб у еколого-валеологічної діяльності в школі, у формуванні еколого-валеологічної компетентності, а також мотивів, інтересів, цілей особливо важливим, оскільки, як відомо, мотивація визначає діяльність особистості.

Оскільки зовнішні причини завжди діють лише опосередковано, через внутрішні умови, як наголошує С. Рубінштейн, у процесі пояснення будь-яких психічних явищ особистість виступає як єдино пов'язана сукупність внутрішніх умов, через які відбуваються всі зовнішні впливи [5], то однією з найважливіших умов формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи, на нашу думку, є формування потреби студентів в еколого-валеологічній

компетентності та в еколого-валеологічній діяльності у школі. Вважаємо, що таку потребу важливо сформувати саме у процесі їхньої професійної підготовки.

Потреби студентів в еколого-валеологічній діяльності стануть внутрішніми факторами формування мотивації набуття ними еколого-валеологічної компетентності, оскільки потреба – це необхідність в об'єктивних умовах, предметах, об'єктах, в даному випадку, в еколого-валеологічній діяльності, без яких неможливі розвиток, існування, життєдіяльність майбутніх учителів початкової школи.

У дослідженні ми виходили з того, що потреба в еколого-валеологічній діяльності – це об'єктивний стан, який відображає суперечність між тим, що є, і тим, що необхідно майбутнім учителям початкової школи, і спонукає до усунення цієї суперечності, тобто, до формування еколого-валеологічної компетентності.

Перші навички практичної готовності майбутніх учителів початкової школи до еколого-валеологічної діяльності в школі перевіряються під час педагогічної практики в школі. І саме під час педагогічної практики особливо важливим для студентів є педагогічне керівництво і психологічна підтримка викладача.

Звісно, педагогічне керівництво процесом формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи полягає, у тому числі, й у забезпеченні студентів необхідною навчальною літературою еколого-валеологічного спрямування.

Важливим у розвитку професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів є участь студентів у студентських науково-практичних інтернет-конференціях, зокрема: «Інноватика в навчально-виховному процесі початкової школи» (Умань, 2016), Міжвузівській студентській інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання в процесі фахової підготовки студентів» (Умань, 2016) тощо, а також у таких конференціях: «Впровадження нових галузевих стандартів початкової школи: пошуки, проблеми, перспективи» (листопад, 2013); педагогічні

читання «Новаторська педагогіка Василя Сухомлинського: історія та сучасність» (вересень, 2014); практичний семінар «Використання сучасних новітніх технологій в початковій школі» (листопад, 2014); науково-практичний семінар «Науково-дослідна діяльність як шлях формування компетентності майбутніх фахівців» (січень, 2015); науково-практична конференція «Сучасні проблеми фахової підготовки вчителів початкової школи та шляхи їх реалізації в умовах коледжу» (квітень, 2015); науково-практична конференція «Створення комфортного освітнього середовища як запорука формування успішної особистості молодшого школяра» (грудень, 2015) тощо.

Найбільш поширеними формами пошуково-дослідної роботи студентів стали конкурси педагогічної майстерності «Міс Педагогічна осінь», «Міс Каліграфія», тренінги, майстер-класи, творчі лабораторії, круглі столи, зустрічі з вчителями початкових класів та флеш-моби «Добрий прогноз», «Квітка удачі», «Епідемія доброти», «Вільні обійми» тощо. Студенти були учасниками та переможцями Всеукраїнських студентських конференцій «Науковий простір студента: пошуки і знахідки», що проводилися в Інституті педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, брали участь у навчально-практичній конференції «Використання сучасних новітніх технологій в початковій школі».

У Вінницькому гуманітарно-педагогічному коледжі активно використовуються можливості інформаційно-комунікаційних технологій для ефективної професійної підготовки майбутніх учителів, у тому числі, для формування їхньої еколого-валеологічної компетентності. Це стосується, зокрема, побудови освітнього середовища коледжу за допомогою української системи дистанційного навчання Collaborator. Це веб-додаток, або інформаційна система, основне призначення якої – вирішувати завдання навчання студентів та співробітників, розвитку їх професійних і особистісних якостей. З її допомогою можна легко організувати дистанційне навчання, а саме надати доступ до бази відібраної і вивіреної інформації, обговорити питання, оповістити



про заходи, провести тестування та багато іншого. Крім цього, всю роботу по забезпеченню функціонування системи постійно забезпечує розробник. Знайти посилання на дистанційне навчання досить легко. Варто лише зайти на сайт Вінницького обласного гуманітарно-педагогічного коледжу та в закладці освітньо-виховна діяльність обрати дистанційне навчання, після чого відбудеться перехід до сторінки дистанційного навчання, на якій необхідно ввести логін та пароль, який створюється організатором курсів. Після входу до системи дистанційного навчання користувач бачить вікно, обирає курс який цікавить і розпочинає вивчення матеріалу. Всі дії фіксуються і відображуються у організатора навчання. Тобто, зафіксовано скільки часу потратив студент на вивчення тієї чи іншої теми. В разі виникнення питань під час вивчення курсу, їх можна поставити скориставшись можливістю обговорення курсу, або скориставшись форумом, який теж функціонує в даній системі дистанційного навчання.

Отже, ще однією педагогічною умовою формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи визначено «використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення природничих дисциплін й формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи».

Варто зазначити, що реалізація організаційно-педагогічних умов здійснювалася шляхом додавання певних тем, розділів, питань еколого-валеологічного спрямування з метою підвищення посилення змісту дисциплін відповідною проблематикою, підвищення уваги студентів до цих проблем, підвищення зацікавленості проблемами збереження довкілля і здоров'я. Нами використовувалися такі форми роботи: методичні (засідання творчих груп, семінари, «круглі» столи, ділові ігри, дискусійні клуби тощо); практичні (тренінгові заняття для студентів тощо). Методи роботи: проблемні лекції, дискусії, бесіди, «мозковий штурм», творчі завдання тощо.

Реалізація першої організаційно-педагогічної умови відбувалася шляхом активного залучення студентів до еколого-

валеологічної діяльності, що сприяло формуванню у майбутніх педагогів екологічно і валеологічно значущих ціннісних орієнтацій; формувало у них переконання у необхідності дотримуватися норм природокористування та збереження здоров'я. Серед форм роботи використовували такі: участь студентів у різних заходах, що проводилися у коледжі (оздоровчих заходах, фізкультурних святах тощо); підготовка і реалізація на практиці екологічних проєктів («Збережи ялинку», «Сортуємо сміття», «Чиста водиця», «Ліс – легені планети» тощо). Варто використовувати інтерактивні лекції, щоб студенти могли обговорювати екологічні проблеми, дискутувати. Доцільним є демонстрування студентам кінофільмів, які присвячені екологічним проблемам сучасності, оскільки вони допомагають відчутти реальну гостроту ситуації, що склалася у їх життєвому середовищі.

Реалізація другої організаційно-педагогічної умови відбувалася шляхом надання методичних рекомендації викладачам щодо педагогічної і психологічної підтримки студентів на шляху формування їхньої еколого-валеологічної компетентності. Передусім вони мали сформувати у студентів потребу в екологічній і валеологічній діяльності. Нами застосовувалися такі організаційні форми роботи: перегляд фільмів екологічної та валеологічної тематики; ознайомлення студентів з сучасними оздоровчими технологіями; ознайомлення з методиками оздоровлення дітей початкової школи тощо. Методи роботи: рольові ігри, складання казок, підготовка і реалізація еколого-валеологічних проєктів з учнями початкової школи тощо. Головне було – забезпечити практичну готовність студентів до еколого-валеологічної діяльності; сформувати у них уміння застосовувати еколого-валеологічні знання на практиці; формування у студентів активної еколого-валеологічної позиції, бажання займатися екологічною (валеологічною) діяльністю; набути власний досвід екологічної діяльності, що виявляється у підтриманні, розвитку довкілля тощо.

Реалізація третьої організаційно-педагогічної умови відбувалася шляхом забезпечення обов'язкового використання

у процесі формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи інформаційно-комунікаційних технологій. Ми спонукали студентів використовувати можливості Інтернет у пошуку відповідної інформації, у підготовці екологічних проектів, у підготовці презентацій, відео роликів, у пошуку цікавих оздоровчих технологій тощо. «Людина – частина природи»; «Людина і природа – об’єкт пізнання»; «Людина – суб’єкт освітнього процесу». Студенти розробляли екологічні стежини тощо.

**Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямі.** Таким чином, у статті визначені і обґрунтовані організаційно-педагогічні умови формування еколого-валеологічної компетентності студентів педагогічних коледжів, з-поміж яких посилення прикладної спрямованості змісту фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи шляхом залучення студентів до еколого-валеологічної діяльності; зорієнтованість (педагогічного керівництва цим процесом) на розвиток у студентів потреби та практичної готовності до еколого-валеологічної діяльності в школі; використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення природничих дисциплін й формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів.

### Список використаної літератури

1. *Герасимчук О.Л.* Формування екологічної компетентності майбутніх гірничих інженерів у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О.Л. Герасимчук; Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Житомир, 2015. – 22 с.
2. *Логвінова Я.О.* Активізація творчого потенціалу особистості майбутнього викладача біології в процесі екологічної діяльності / Я.О. Логвінова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2014, № 4 (38) – С. 264–271.
3. *Льовочкіна А.М.* Моделювання розвитку екологічної культури студентської молоді / А.М. Льовочкіна. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/Льовочкіна%20А.%20М..pdf>
4. Оцінювання сформованості екологічних компетентностей: Навчально-методичний посібник / В.П. Карпенко, І.І. Мостов’як, Т.М. Пушкарьова-Безділь. – УНУС, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 59 с.

5. *Рубинштейн С.Л.* Основы общей психологии. – СПб.: ЗАО «Изд-во «Питер», 1999. – 720 с. – (Серия «Мастера психологии»).
6. *Совгіра С.В.* Теоретико-методичні основи формування екологічного світогляду майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / С.В. Совгіра; Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2009. – 40 с.
7. *Титаренко Л.М.* Формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університету: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Титаренко Лариса Миколаївна. – К., 2007. – 210 с.
8. *Хроленко М.В.* Формування екологічної свідомості майбутніх вчителів початкових класів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / М.В. Хроленко ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2007. – 20 с.

### References

1. *Herasymchuk O.L.* Formuvannia ekolohichnoi kompetentnosti maibutnikh hirnychukh inzheneriv u protsesi profesiinoy pidhotovky: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / O.L. Herasymchuk; Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka. – Zhytomyr, 2015. – 22 s.
2. *Lohvinova Ya.O.* Aktyvizatsiia tvorchoho potentsialu osobystosti maibutnoho vykladacha biolohii v protsesi ekolohichnoi diialnosti / Ya.O. Lohvinova // Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 2014, № 4 (38) – S. 264–271.
3. *Lovochkina A.M.* Modeliuvannia rozvytku ekolohichnoi kultury studentskoi molodi / A.M. Lovochkina. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu : <http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/Lovochkina%20A.%20M..pdf>
4. Otsiniuvannia sformovanosti ekolohichnykh kompetentnosti: Navchalno-metodychnyi posibnyk / V.P. Karpenko, I.I. Mostoviyak, T.M. Pushkarova-Bezdil. – UNUS, 2017. – Odesa: NU «OMA», 2017. – 59 s.
5. *Rubynshtein S.L.* Основы общечей психологй. – СПб.: ЗАО «Изд-во «Питер», 1999. – 720 с. – (Серия «Мастера психологй»).
6. *Sovhira S.V.* Teoretyko-metodychni osnovy formuvannia ekolohichnoho svitohliadu maibutnikh uchyteliv u vyshchukh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh: avtoref. dys... d-ra ped. nauk: 13.00.04 / S.V. Sovhira; Luhan. nats. un-t im. T. Shevchenka. – Luhansk, 2009. – 40 s.
7. *Tytarenko L.M.* Formuvannia ekolohichnoi kompetentnosti studentiv biolohichnykh spetsialnosti universytetu: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07 / Tytarenko Larysa Mykolaivna. – K., 2007. – 210 s.
8. *Khrolenko M.V.* Formuvannia ekolohichnoi svidomosti maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / M.V. Khrolenko ; Nats. ped. un-t im. M.P. Drahomanova. – K., 2007. – 20 s.

**Ирина Леонидовна Бузенко**,  
аспирант третьего года обучения,  
кафедра педагогики и профессионального образования,  
Винницкий государственный педагогический  
университет имени Михаила Коцюбинского  
г. Винница, Украина  
E-mail: [iry nabuzok26@gmail.com](mailto:iry nabuzok26@gmail.com)

**Бузенко И.Л.**  
**ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ  
ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГИЧЕСКОЙ  
КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ**

**Аннотация**

*В статье раскрыто отдельные теоретические аспекты проблемы формирования эколого-валеологической компетентности будущего учителя. Рассматриваются различные подходы к определению понятий экологической, валеологической компетентности и эколого-валеологической компетентности будущего учителя как интегрированной категории, целостного образования, состоящее из взаимосвязанных компонентов, функционирование которых приводит к возникновению новых качеств студентов: эколого-валеологических знаний и умений, навыков эколого-валеологической деятельности.*

**Ключевые слова:** *экологическая компетентность, валеологическая компетентность, подготовка будущего учителя, компоненты эколого-валеологического компетентности.*

**Iryna Buzenko**,  
Postgraduate,  
Department of Pedagogy and Vocational Education,  
Vinnytsia State Pedagogical University  
named after Myhailo Kotsiubynskyi  
Vinnytsia, Ukraine  
E-mail: [iry nabuzok26@gmail.com](mailto:iry nabuzok26@gmail.com)

**Buzenko I.**  
**ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS  
FOR FORMING THE FUTURE TEACHERS'  
ENVIRONMENTAL AND VALEOLOGICAL COMPETENCE**

**Abstract**

*The article reveals certain theoretical aspects of the problem of forming the future teachers' ecological and valeological competence. Different approaches to the definition of the concept of «ecological competence», «valeological competence» and «environmental and valeological competence of a future teacher» have been analyzed. The future teacher's environmental and valeological competence is considered to be an integrated category, complex phenomenon, which consists of interrelated components, functioning of which leads to the emergence of new qualities of students: ecological and valeological knowledge and skills, skills of ecological and valeological activity.*

*The article defines and substantiates the organizational and pedagogical conditions for the formation of the ecological and valeological competence of students of pedagogical colleges, they are: the strengthening of the applied orientation of the content of the future primary school teachers' professional training by involving students to environmental and valeological activity, the orientation on development students' need and practical readiness for environmental and valeological activity at school; the use of informational and communicational technologies in the process of studying natural courses and forming environmental and valeological competence of primary school teachers.*

*The author tells that the realization of organizational and pedagogical conditions should be carried out by adding certain topics, sections, issues of ecological and valeological direction in order to increase the content of disciplines with the corresponding problems, the increase of students' attention to these problems, the increase of interest in problems of environmental protection and health. The author practiced the methodological (meetings of creative groups, seminars, «round tables», business games, discussion clubs, etc.) and practical (training sessions for students, etc.) forms of work and such methods of work as problem lectures, discussions, conversations, «brainstorming», creative tasks, etc.*

**Key words:** *ecological competence, valeological competence, preparation of the future teacher, components of ecological and valeological preparation.*